

Aktuální otázky hospodaření obcí

vývoj ekonomiky

výhled na rok 2024

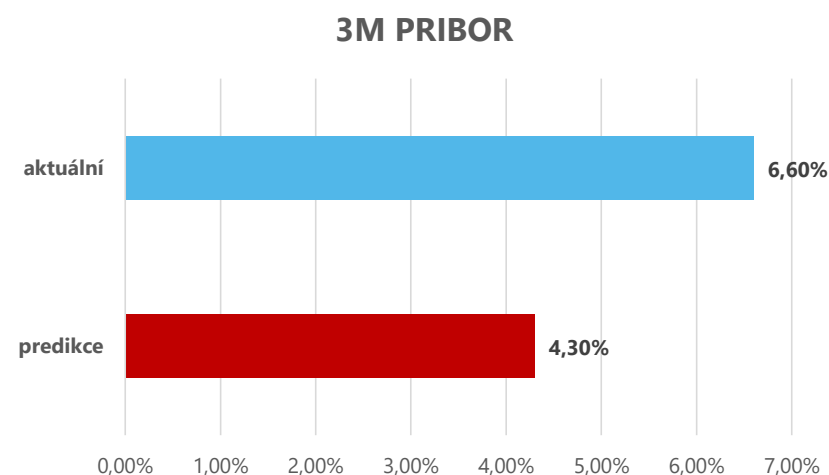
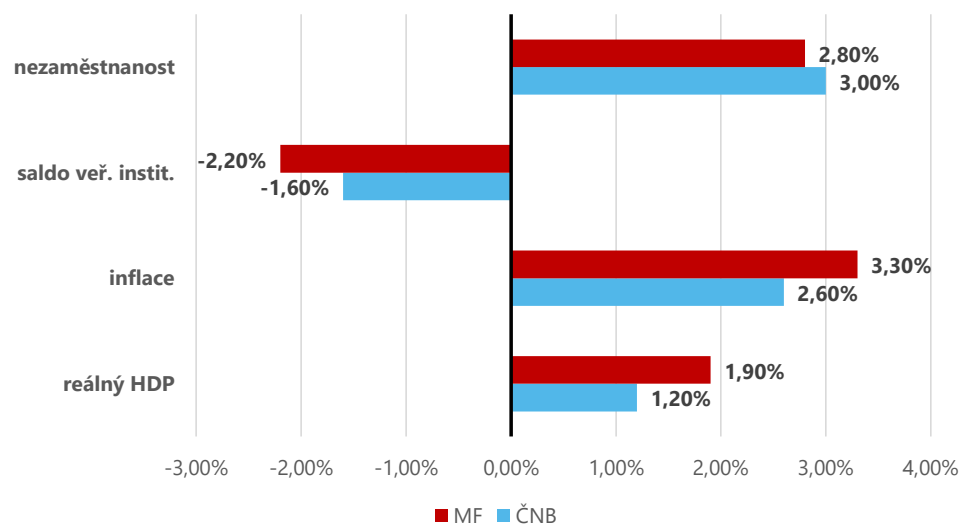
dopady nového zákona o účetnictví na obce

Ministerstvo financí
České republiky

Makroekonomické indikátory

- slabší domácí poptávka naopak tlačí inflaci dolů
- vyššímu poklesu inflace brání navýšení regulované složky cen energií
- odhad poklesu 3M PRIBOR o 2,3 p.b.
- pokles úrokových sazeb by měl mít pozitivní vliv na investice

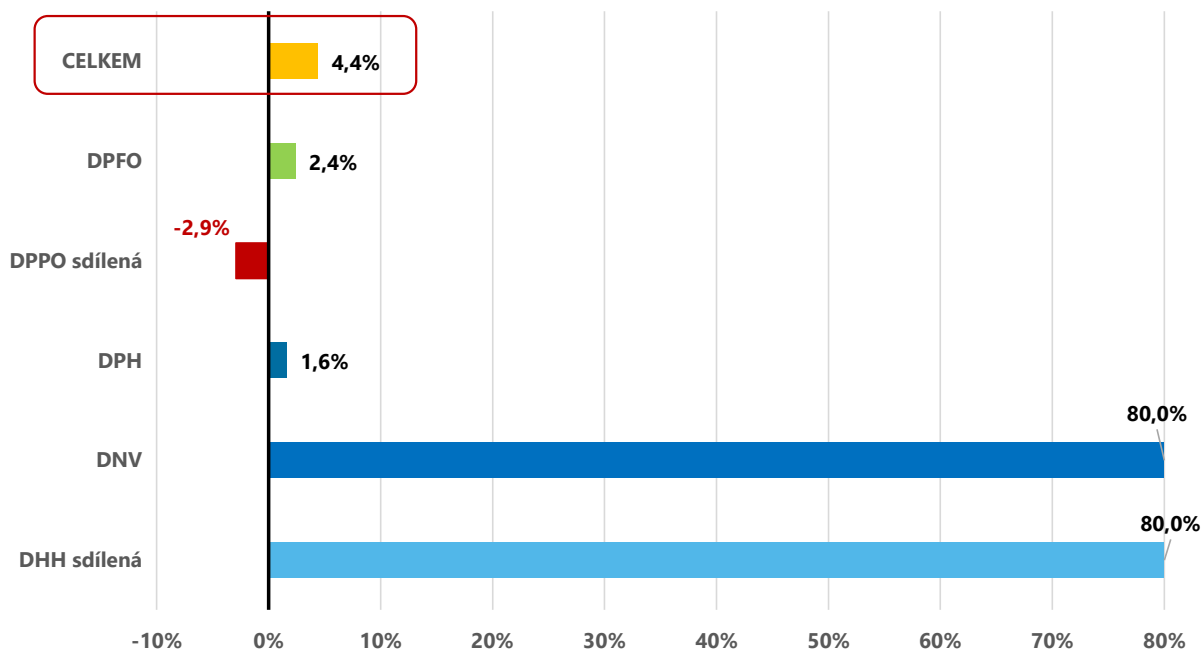

Zdroj: MF, ČNB; 11/2023

Predikce daňových příjmů obcí naznačuje mírný růst

Predikce 2024 – sdílené daně a DNV

Zdroj: MF 11/2023

Doporučení pro rozpočty obcí 2024

- předpokládané investiční výdaje zařazovat do rozpočtu v okamžiku, kdy je pravděpodobné, že proběhnou
- rozpočtovat **běžné** (pravidelné, provozní) **transfery**

DAŇOVÉ PŘÍJMY

- vyjít z **očekávané skutečnosti r. 2023**
- **nepodstřelovat** zásadně **daňové příjmy** (rozpočtovat alespoň na úrovni r. 2023)
- zohlednit **změnu počtu obyv., žáků**
- navýšit **DNV** (zvýšení sazby; koeficienty)
- zohlednit **snížení výnosů z technické hazardní hry** (cca -75 %)
- aktualizovat **místní poplatky**

Doporučení pro rozpočty obcí 2024

NEDAŇOVÉ PŘÍJMY

- aktualizovat **ceny služeb** (byty, voda...), resp. revidovat služby poskytované bezplatně nebo silně dotované
- zohlednit plnění za pohledávky **Sberbank**
- zohlednit dopad **podnikatelské činnosti**

VÝDAJE

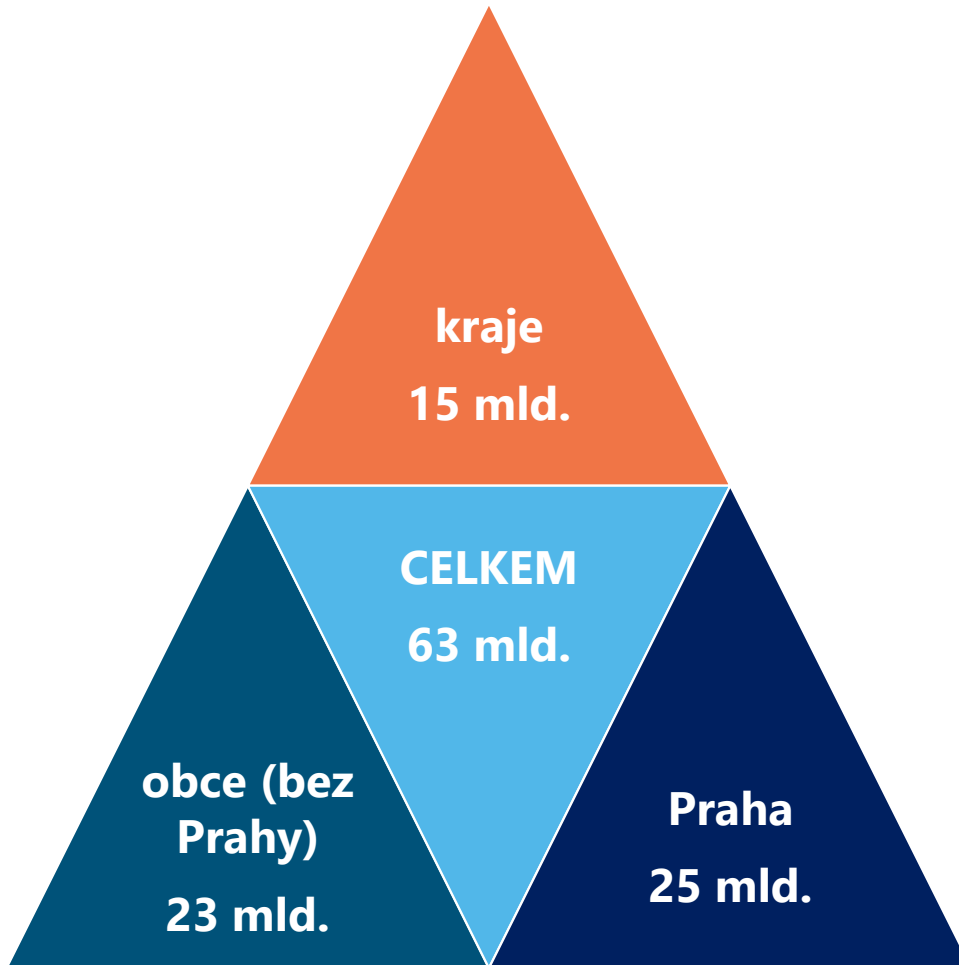
- navýšení odměn zastupitelů (**8,2 %**; u obcí od 601 – 3 000 obyv. **11,7 %**)
- zajistit plnění z uzavřených smluv
- vyčlenit dostatečné prostředky na opravu a údržbu majetku

FINANCOVÁNÍ

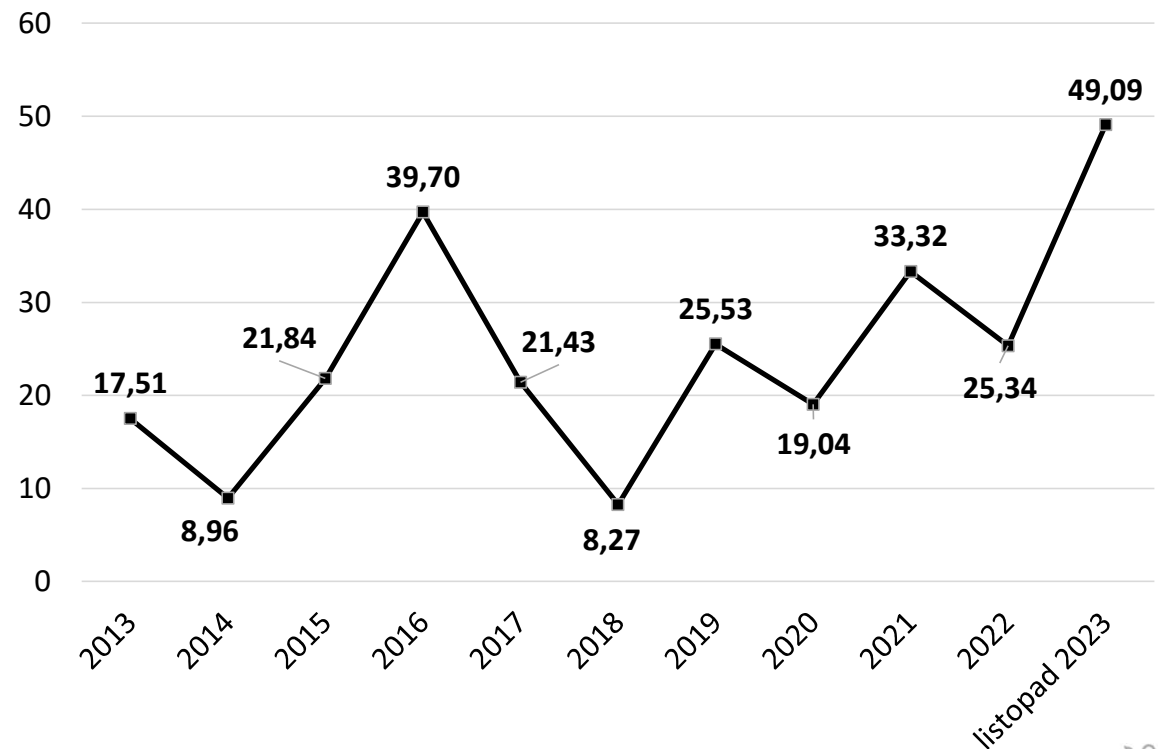
- zajistit **likviditu rozpočtu**, tj. **finanční krytí** schodku (zůstatky na účtech, návratné zdroje – úvěr, úvěrový rámec, NFV)

Saldo obcí a krajů zůstává přebytkové (odhad 2023)

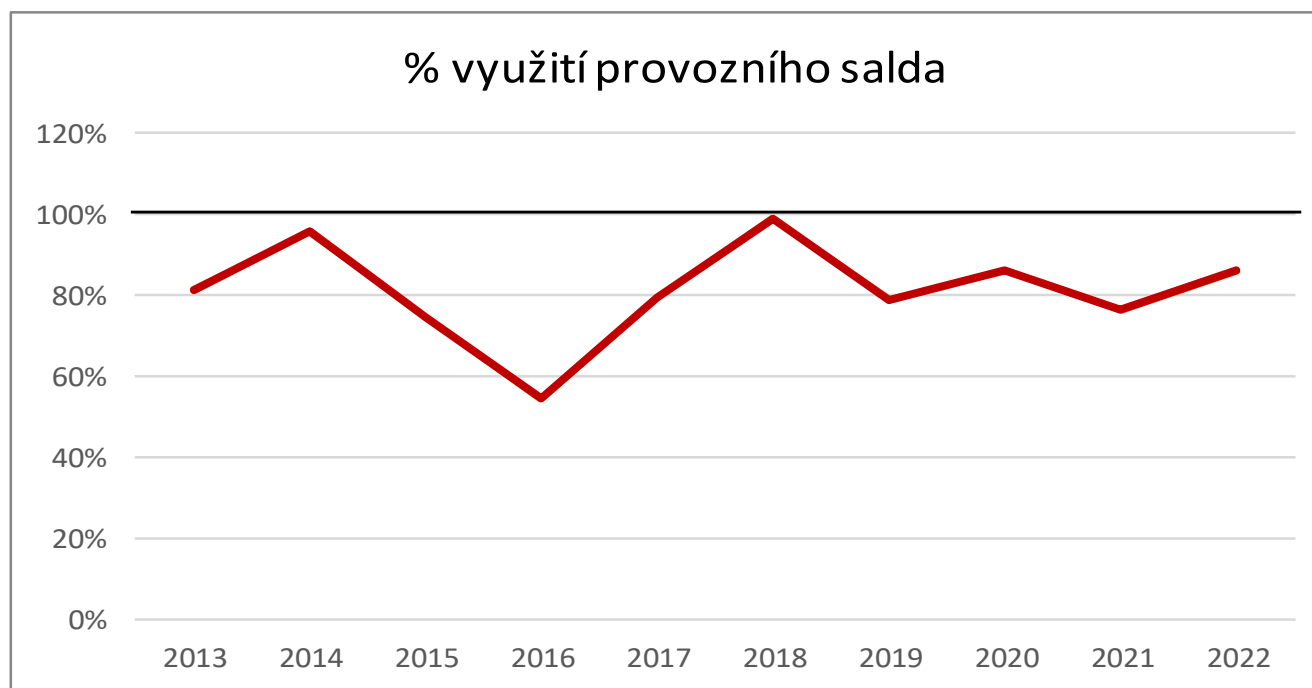

- v roce **2023 se očekává** rekordní **přebytek** hospodaření obcí ve výši **48 mld. Kč**
(odhad na základě vývoje výsledků hospodaření obcí mezi listopady a prosinci v posledních 10 letech)

Vysoké přebytky jsou důsledkem nízké investiční aktivity zejména větších měst

- za poslední dekádu obce nevyužily na investice **147 mld. Kč**
- **100 mld. Kč** (68 %) z toho připadá na Prahu

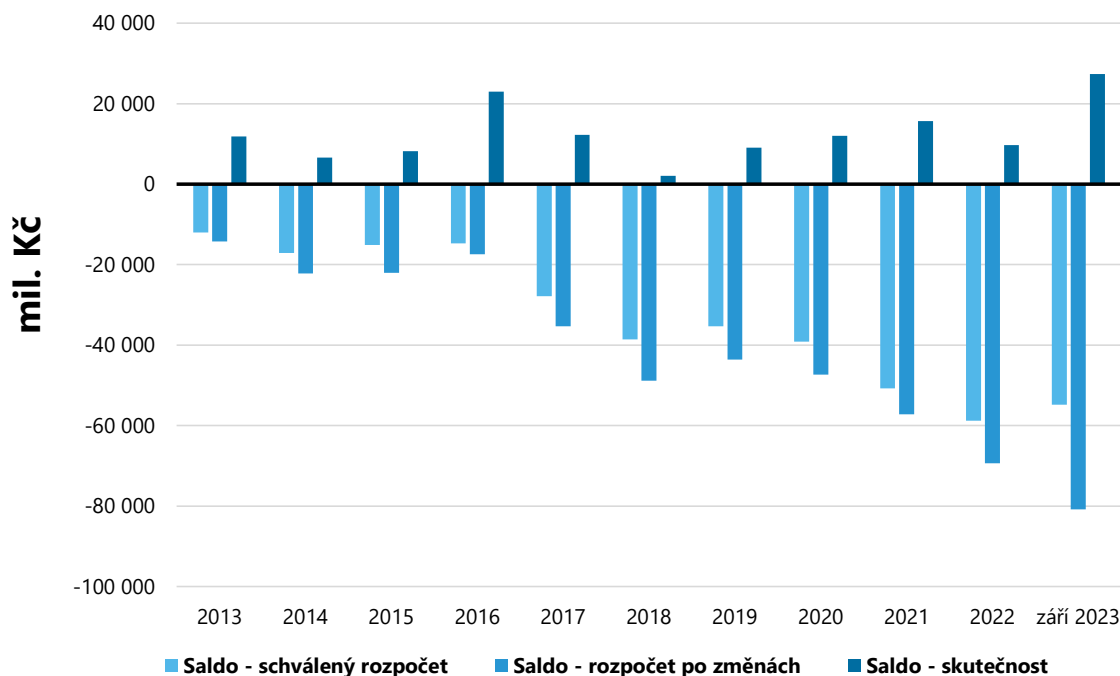
Zdroj: *IISSP, výpočty MF*

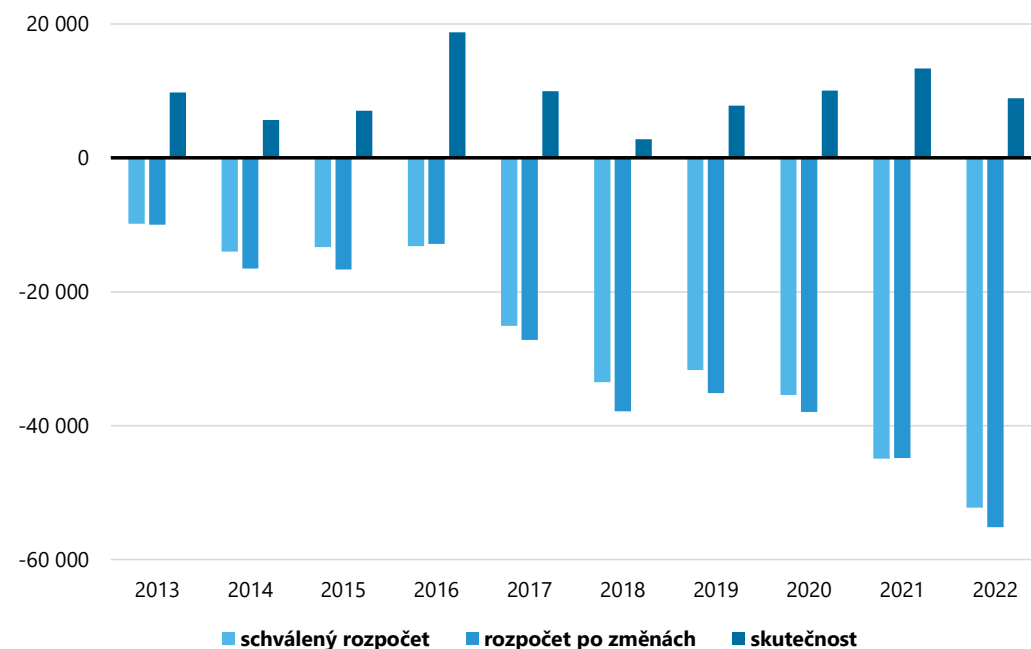
Přebytky jsou důsledkem restriktivní rozpočtové politiky obcí

- obce systematicky rozpočtují deficit a na konci roku vykazují přebytek
- rozpočty na začátku roku navozují dojem, že na investice není dost prostředků

obce bez statutárních měst

statutární města (bez PH, BN, OV, PL)

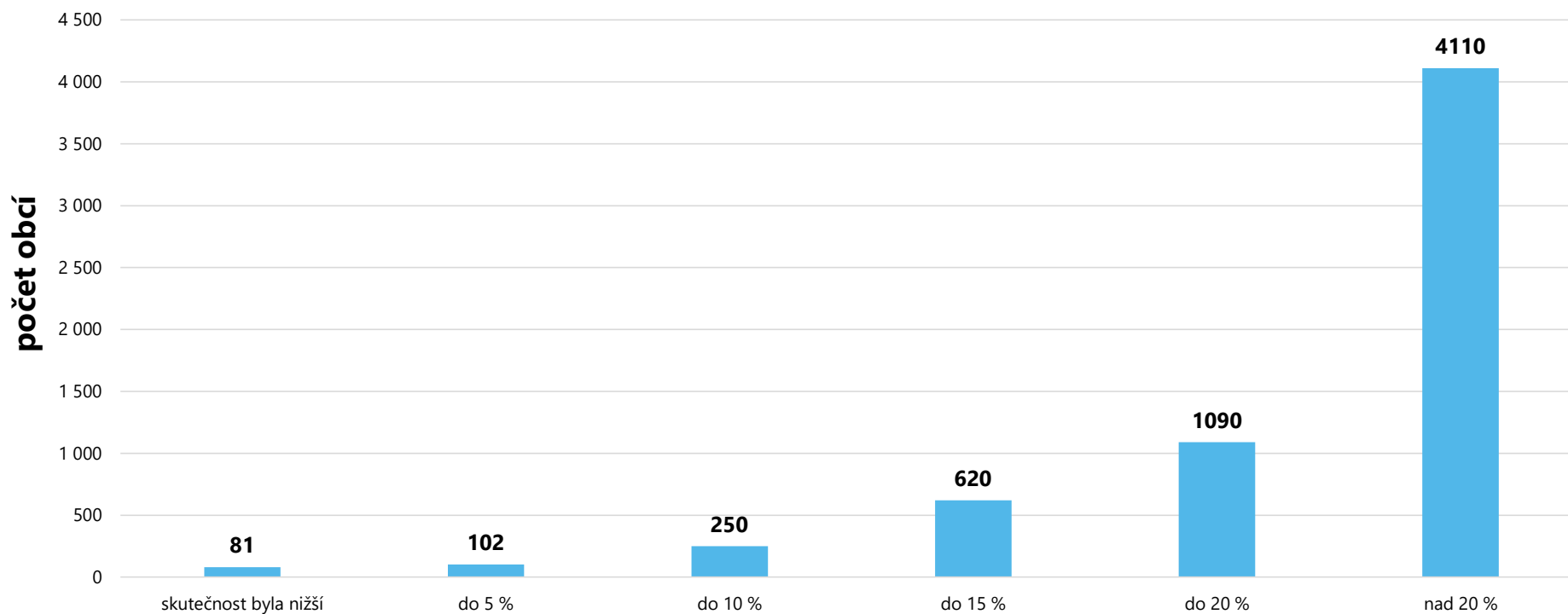

Zdroj: IISSP, výpočty MF

Obce dlouhodobě a rozsáhle podstřelují daňové příjmy

- 66 % obcí podstřeluje daňové příjmy **o víc než 20 %** (oproti skutečnosti), z toho většina **o 30 % – 50 %**

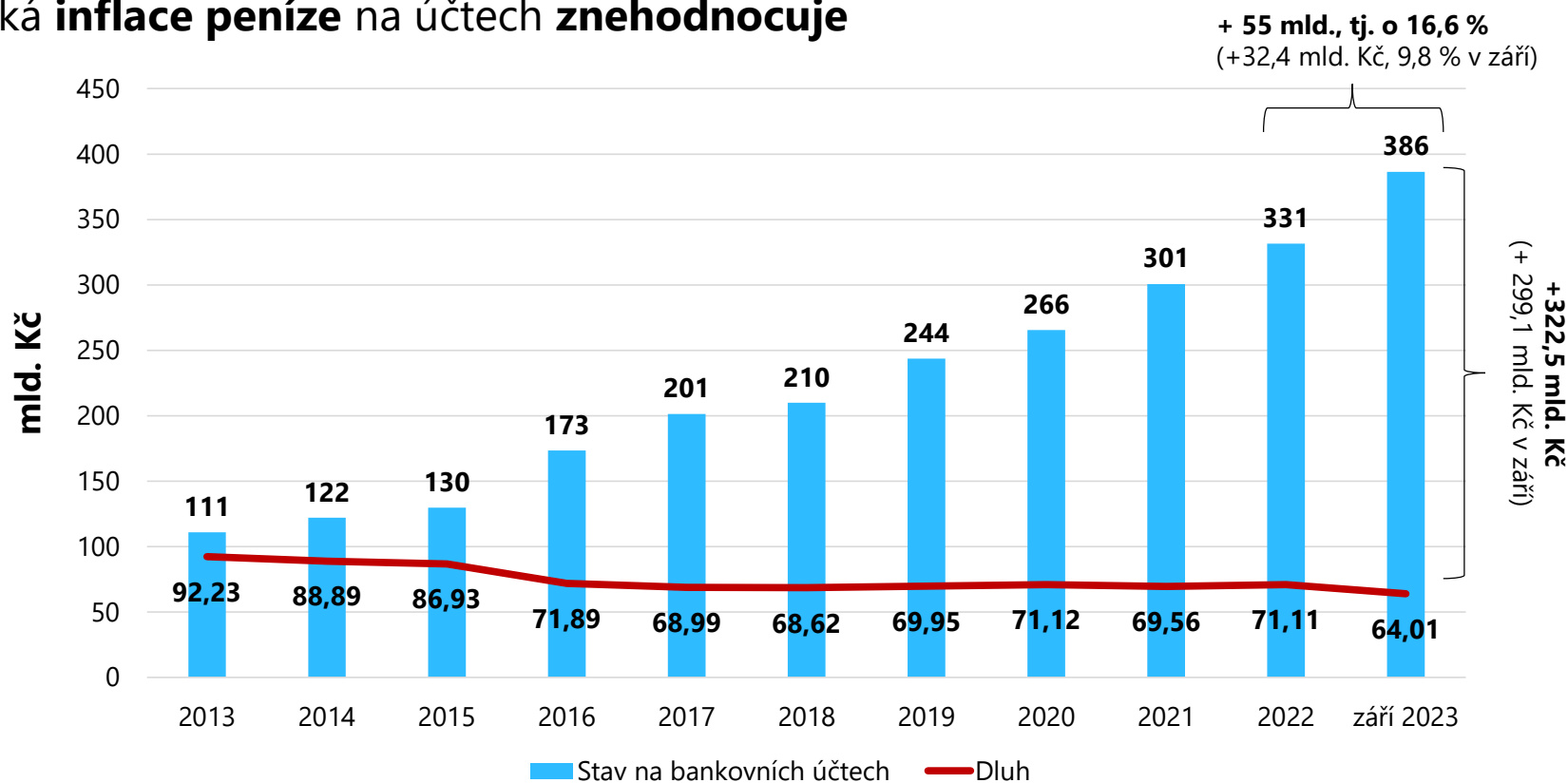

Zdroj: *IISSP, výpočty MF*

... výsledkem jsou rostoucí zůstatky a klesající dluh

- **zůstatky** se během 10 let **ztrojnásobily**
- vysoká **inflace peníze** na účtech **znehodnocuje**
- zůstatky převyšují dluh o **323 mld. Kč**

Zdroj: IISSP, výpočty MF

Možnosti zvýšení efektivity využívání veřejných prostředků

- zastavit **podstřelování daňových příjmů**
- **nelpět na „historickém“ přístupu** – na všechno si nejdřív našetřit a ne zadlužit obec
- **nedržet se českého povolebního politického folkloru**
 - realizovat rozvojové projekty místo provádění auditů hospodaření minulého vedení
 - realizovat priority obce uvedené ve strategickém plánu
- **připravovat projekty** i do „šuplíku“
- **realizovat ambiciózní projekty** (s rozumnou provozní kalkulací)

Možnosti zvýšení efektivity využívání veřejných prostředků

- **využívat nástroje fiskální decentralizace** (DNV, místní poplatky)
- **stanovit ceny poskytovaných služeb podle ekonomické reality**
- **zjistit dostatečné informace o skutečné finanční kondici obce**
 - zlepšení střednědobého finančního plánování
 - zvýšení investičního potenciálu
- **nebát se úvěrového financování** (levnější než „šetření“ na investice)
- **opustit obsesi dotacemi**
 - realizovat projekt, protože ho potřebují, nebo proto, že mohou získat dotaci

Možnosti zlepšení běžných příjmů

- **Aplikovat finanční realitu** na všechny **služby nesociální povahy**
 - poplatky za **odpady** – rentabilní nebo na limitu stropu
 - **vodné/stočné** – rentabilní, v návaznosti na opravy, údržbu a reprodukci majetku
 - **stravné v jídelnách** pro cizí strážníky – kalkulace tržní ceny tak, aby nešlo o nepovolenou veřejnou podporu a likvidaci podnikatelů
 - **nájmy** – ze zákona tržní (mimo veřejný zájem)
 - **veřejná doprava** – výnosy (tj. jízdné) se musí přibližovat nákladům
 - koupaliště, atp.

Rozpočtová odpovědnost

- **porušením** dluhového **pravidla** rozpočtové odpovědnosti **není překročení 60% hranice**, ale nesplácení dluhu, tj. zákon **umožňuje dluh vyšší než 60 %** průměrných příjmů
- **smyslem pravidla** rozpočtové odpovědnosti je vést obce k tomu, **aby své dluhy nekumulovaly, ale postupně je splácely** a nedostaly se tak do dluhové pasti
- **nulový nebo nízký dluh nemusí znamenat, že obec hospodaří dobře**, pokud nejsou realizovány investiční akce a obec nepečuje o rozvoj svého území
- **nicnedělání a pouhé shromažďování peněz** na účtech **občanům vůbec nic nepřináší**
- Ministerstvo financí **větší akumulaci prostředků na účtech nedoporučuje**

Změny u příspěvkových organizací (od 1. 1. 2024)

zákon č. 250/2000 Sb., rozpočtová pravidla územních rozpočtů

- **Fond odměn:**
 - **do výše 20 %** ze zlepšeného VH, nejvýše do 20 % objemu prostředků na platy (**nikoliv 80 %**)
- **FKSP:**
 - ruší se vyhláška č. 114/2002 Sb., o FKSP
 - **tvorba ve výši 1 %** z ročního objemu nákladů na platy
 - nejméně **50 %** na **produkty spoření na stáří zaměstnanců** ze základního přidělu rozpočtovaného **k 1. lednu** rozpočtového roku
 - pravidla pro čerpání druhé poloviny základního přidělu stanoví **vnitřní předpis** organizace

Změny u příspěvkových organizací (od 1. 1. 2024)

zákon č. 250/2000 Sb., rozpočtová pravidla územních rozpočtů

- **FKSP:**
 - **produkty spoření na stáří zaměstnanců**
 - penzijní připojištění se státním příspěvkem
 - doplňkové penzijní spoření
 - soukromé životní pojištění
 - dlouhodobý investiční produkt (DIP)
 - **nově** příspěvek zaměstnavatele **v libovolné výši**
 - **zrušení limitu** pro poskytnutí příspěvku z FKSP na **peněžitý příspěvek na stravování**

zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

- **osvobození do 50 000 Kč** příspěvku zaměstnavatele uvedené produkty

Daň z nemovitých věcí (od 1. 1. 2024)

změny u místních koeficientů

- **obecně závazná vyhláška** (neadresná)
 - obec
 - jednotlivé katastrální území
 - jednotlivý městský obvod nebo městská část
 - jednotlivá skupina nemovitých věcí (např. rekreační budovy)
- **opatření obecní povahy** (adresné; chybí určitá míra obecnosti)
 - jednotlivá nemovitá věc (**nelze** vymežit zakreslením v mapě)
- **Ihůty** pro zastupitelstvo:
 - OZV **do 31. 9** musí nabýt platnosti (Sbírka)
 - opatření obecné povahy: **do 30. 6** zaslat správci daně
- **výše: 0,5 – 5,0** (u **zemědělských pozemků, travních porostů a nevyužitelných ostatních ploch 0,5 – 1,5**)

Daň z nemovitých věcí (od 1. 1. 2025)

specifika pro OZV 2025

- pokud stávající **OZV** vymezuje koeficient pro jednotlivé nemovité věci, je nutné **nově** schválit **OOP**
- **pozbývá platnosti koeficient „1,5“** – nutno nahradit místním koeficientem
- ruší se možnost snížit velikostní koeficient (není nutno kvůli tomu OZV novelizovat)

Podrobněji viz web Finanční správy:

- <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-nemovitych-veci/informace-stanoviska-a-sdeleni/2024/zmeny-v-koeficientech-u-dnv-2025>

Novela zákonů o ÚSC

- navrhovaná účinnost: **k 1. 1. 2024**

Důvody předložení

- náleží Ústavního soudu k odměňování zastupitelů
- aplikační zkušenosti z řešení naléhavých společenských problémů (COVID-19, tornádo na Moravě, rostoucí inflace)
- zkušenosti MV, náměty vzešlé z diskusí se zájmovými sdruženími samospráv

Společenství obcí

kvalifikovaný dobrovolný svazek obcí pro řešení specifických úkolů

Změny v oblasti odměňování

automatická valorizace navázaná na průměrnou mzdu

Operativní rozhodování

v případě mimořádných situací

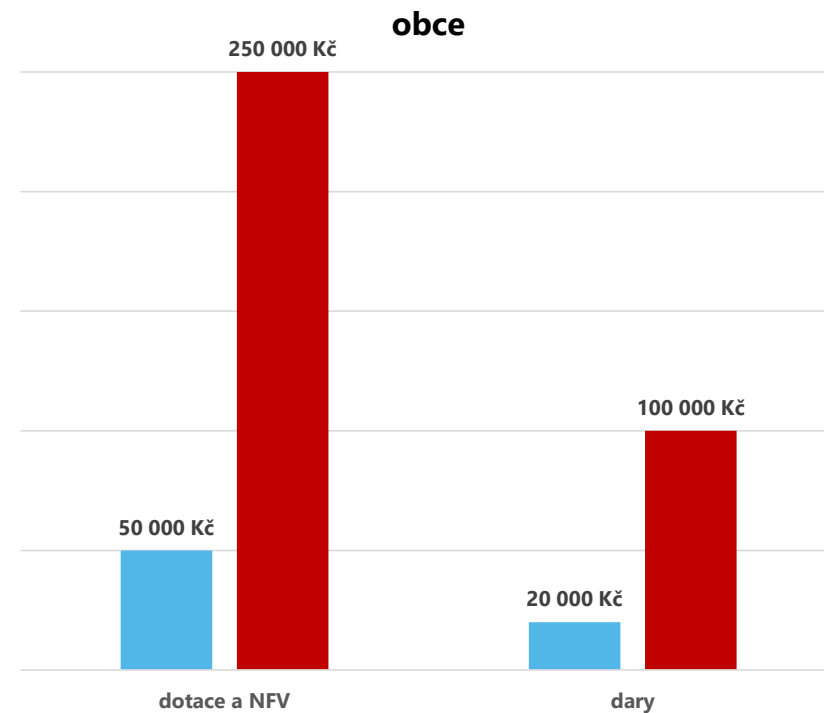
Ostatní změny

zvýšení limitů pro vyhrazené rozhodování zastupitelstva, úpravy vedení obce v mezivolebním mezidobí

Navýšení limitů pro vyhrazené rozhodování zastupitelstva

- navrženo **pětinásobné** navýšení stávajících limitů
- posílení pravomocí rady

Rozšíření pravomocí rady ÚSC a starosty/hejtmana

- poskytování **NFV** zřízeným příspěvkovým organizacím
- poskytování **dotací** a **NFV** v době
 - krizového stavu
 - mimořádného opatření při epidemii
 - mimořádného veterinárního opatření
- doplňuje o **speciální pravomoc starosty** (§ 103a), **hejtmana** (§ 61a) a **primátora Prahy** (§ 72a) přijmout rozhodnutí, je-li to nezbytné **v souvislosti s řešením mimořádné události**
 - rozhodnutí může spočívat v **jakémkoli řešení určité otázky**, včetně rozhodnutí o **právním jednání**
 - oprávněn takové rozhodnutí učinit **bez ohledu** na to, **zda byl radou** k takovému rozhodování předem **pověřen, i v případech**, v nichž si **zastupitelstvo** takové rozhodnutí předem **vyhradilo**

Společenství obcí

- vázáno na území správního obvodu ORP
- min. **15 obcí** nebo **3/5 všech obcí** ze správního obvodu ORP, pokud je v něm méně než 30 obcí
- zavedení tzv. „**létajícího úředníka**“
 - zaměstnanec DSO
 - profesionalizace výkonu správních činností
 - výkon správních činností jménem obce
 - úkoly ukládá tajemník obecního úřadu (případně starosta)
- možnost DSO zakládat obchodní korporace (s.r.o. a a.s.)

Změna odměňování

- ruší se nařízení vlády
- nový algoritmus:
průměrná hrubá měsíční nominální mzda v národním hospodářství za první pololetí předchozího kalendářního roku
x
koeficient podle **velikostní kategorie**
- výši základny vyhlásí MV sdělením ve Sbírce
- **navýšení** oproti platné úpravě: **+8,2 %** (+**11,7 %** obce od 601 – 3 000 ob.)
- aktuální prům. mzda: **42 249 Kč**

Distanční účast na jednání zastupitelstva a rady

1. musí ji **předem umožňovat jednací řád** zastupitelstva/rady
2. o distanční účasti na konkrétním zasedání musí být **rozhodnuto předem**
3. jednací řád musí stanovit **podrobnosti pro distanční účast**
 - obec si musí sama zvážit, zda si distanční účast „může dovolit“ (zejména s ohledem na technické možnosti)
 - stanovení technických i jiných podmínek (případy, kdy se distanční účast sama „aktivuje“ – typicky situace jako nouzový stav apod., kdo o užití distanční účasti rozhoduje za běžných okolností atd.)
4. záměrně **není omezena jen na určité situace** typu krizové stavy (záleží na obci a jejích individuálních potřebách)
5. distanční účast **nesmí být povinná**, zároveň **není nároková**

Závěrečná doporučení

- **nedřepět na penězích**
- **naplňovat investiční potenciál** z provozních přebytků hospodaření
- **investovat do majetku** a zlepšení životních podmínek v obci pro občany
- v rozpočtu **nepodsekávat daňové příjmy**
- **valorizovat** místní **poplatky**
- **generovat zdroje** na rozvoj území
 - mít na provoz z běžných příjmů
 - využívat cizí zdroje
 - na velké projekty využít dotace

Nový zákon o účetnictví

- připravovaná legislativní změna

Novela zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

předpoklad nabytí účinnosti: k 1. 1. 2025 (v souvislosti s NZoÚ)

legislativně-technické upřesnění stávajícího stavu:

- **obsahem rozpočtu a výhledu ÚSC jsou předpokládáné příjmy a výdaje**
- **podnikatelská činnost**
 - do rozpočtu se zahrnuje a je součástí závěrečného účtu **rozdíl příjmů a výdajů** (*nikoliv tedy účetní výsledek podnikatelské činnosti*)
- v **závěrečném účtu** jsou obsaženy **údaje o plnění rozpočtu – nikoliv v plném členění** podle rozpočtové skladby (a nikoliv rozpisu rozpočtu)

Novela zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (návrh 2025)

- rozpočet zřizovatele **zprostředkovává nově vztah ke státním fondům a všem** územním rozpočtům
- výkaz zisku a ztráty bude rozlišovat **VH z provozní činnosti a VH celkem**

Novela zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (návrh 2025)

- **příspěvkové organizace**

- rozpočet a střednědobý výhled sestavován jako **plán příjmů a výdajů**
 - jednodušší stanovení potřebné výše **příspěvku na provoz** (řeší cash flow, nikoliv otázku účetního zisku/ztráty)
- **rozpočet**, po zahrnutí příspěvku, zpravidla vyrovnaný
- **doplňková činnost** → **kladný rozdíl příjmů a výdajů** → použití ve prospěch hlavní činnosti (nikoliv „zisk“ nebo „zlepšený VH“)
 - z podstaty věci lze převádět pouze peněžní prostředky, nikoliv zisk
- zřizovatel PO **může rozhodnout** o zřízení nebo zrušení **peněžních fondů** (FKSP zůstává povinný)
 - větší prostor pro řízení cash flow v celé veřejnoprávní korporaci

Novela zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (návrh 2025)

- **peněžní fondy** – vykazovány **pouze jako aktivum** (bankovní účet), **FKSP** vykázán jako účetní **rezerva** (dluh vůči zaměstnancům)
- postupy účtování o **tvorbě a čerpání peněžních fondů bez dopadu na VH** (standardní postupy účtování např. o transferech)
- **rezervní fond**
 - tvořen z **kladného rozdílu příjmů a výdajů**, nikoliv ze zlepšeného VH
 - použití na časové překlenutí dočasného **nedostatku peněžních prostředků** (v provozu), nikoliv nesoulad mezi V a N
 - použití **k úhradě dluhu z předchozích let**, nikoliv k úhradě ztráty za předchozí léta
- **fond odměn** tvořen z **kladného rozdílu příjmů a výdajů**

Aktivum (dle nového vymezení v ZoÚ) – dopad na PO

- nezáleží na vlastnictví (odklon od právního chápání vlastnictví k ekonomickému)
 - záleží na možnosti aktivum (majetek) ovládat, kontrolovat
-
- **důsledek**
 - majetek ve výpůjčce (obec → PO):
 - teď: PO má jen v podrozvaze, obec v rozvaze
 - nově: PO bude mít v rozvaze jako aktivum → odepisuje, má vyšší aktiva
 - **doporučení**
 - dát zřizovací listiny do souladu se zákonem č. 250/2000 Sb.
 - majetek obce **svěřit** k hospodaření PO
 - **výpůjčku** používat pouze **výjimečně** v mimořádných případech

Možnost delegování povinnosti vést účetnictví

- převod práv a povinností souvisejících s vedením účetnictví veřejnoprávní smlouvou:
 - **PO na svého zřizovatele**, nebo na **jinou PO zřizovanou** tímto zřizovatelem,
 - **obec na DSO**, jehož je členem
 - OSS na správce téže kapitoly státního rozpočtu
- účetní závěrku podepíše statutární orgán toho, kdo účetnictví povede

Děkuji za pozornost

Miroslav MATEJ

ředitel

odbor Financování územních rozpočtů

monitor.statnipokladna.cz

<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/metodicka-podpora>

servicedesk@spcss.cz (dotazy k účetnictví a výkaznictví)

Ministerstvo financí
České republiky

